

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi poli. Veljajo v tiskarnicijemane za celo leto 3 gld. 60 kr., za polleta 1 gld. 80 kr., za četrtrleta 90 kr. pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gld. 20 kr., za pol leta 2 gld. 20 kr., za četrtrleta 1 gld. 15 kr. nov. den.

~ V Ljubljani v sredo 28. marca 1866. ~

Gospodarske stvari.

Murba pomočnica kmetijstvu.

Žalostni časi so nastopili za kmetijstvo, posebno v taci krajih, kjer so se kmetje najbolj pečali s pride- lovanjem žita, pa so zanemarjali sadjorejo in niso trave in detelje kaj več sejali. Žito, če le ni prav slaba letina v Banatu, na Rusovskem in v drugih vnanjih krajih, je zdaj skor po nič; lani niso v naših krajih pridelali žita obilo, in vendar ga je vse polno in je cena nje- gova tako nizka, da je čuda. Zakaj to? Zato, ker se ga iz Siska, Trsta in drugih krajev dovaža toliko, da bi ga pri nas ne manjkalo, ako bi ga tudi skor nič ne pridelali.

Vse to, ker skušnje tako učé, bi moralo našim kmetom oči odpreti, da po starem kopitu ne gré več; svet se je prekucnil, in mi ž njim. Treba je tedaj mi- sliti na druge pridelke, treba tedaj prenameniti marsikaj.

Med drugim nam murba obeta lep dobiček, ker svila (žida) še nikoli ni bila po nič. Pa zakaj „Novice“ tako živo že več let priporočajo rejo murb in pride- lovanje svile? Zato, ker

- 1) je gotovo, da perje naših murb je bolje mimo la- škega, zato tudi kokoni naši več svile dajo kakor laški;
- 2) en oral zemlje pri nas velja od 100 do 300 gold., na Laškem pa v tistih krajih, kjer imajo murbe zasajene in svilo pridelujejo, velja do 3000 gold.; tako visoko cenopa ima svet le zavoljo murb, ker ondi perje prodajajo po 4 gold. cent in še više;
- 3) visoka cena zemljišč sili Laha, da skuša iz drage zemlje dobiti kar največ more; tudi je ljudi ondi sila veliko — na eni kvadratni milji biva sèm ter tjè po 36.000 ljudi; taka obila množica pa zopet prebivavce sili, da napenjajo vse žile, da se pre- redé. Pri nas je to bolje; pri nas je tam le 1 člo- vek, kjer jih je na Laškem 10; te okoliščine so nam tedaj bolj ugodne, da moremo že z manjšim zemljiščnim pridelkom zadovoljni biti; s tem pa si poravnamo pri nas tudi to, kar je pri nas zemlja manj rodovitna kakor na Laškem.

Da pomagamo tedaj našemu kmetijstvu na bolje, čvrsto se je treba poprijeti murb in svile. Prva skrb naj bode tedaj umnim našim kmetovavcem, da si zase- jejo ali zasadijo prav veliko murb, in sicer mur- bovega grmovja. Pri potih in cestah in tudi drugod ostaja še zmiraj dovolj prostora za visoke murbe.

Murbe v podobi grmovja saditi, priporočamo zato

- 1) ker z murbovega grmovja moraš že v 4. letu perje dobivati, z murbovega drevesa pa prav za prav še le v 10. letu;
- 2) vsak logar vé, da nizki les ali grmovje veliko več stelje daje, ker več listja odpada z grmovja kakor

z visocega drevesa. Ker pa svilorejec mora po tem hrepeneti, da veliko listja (perja) dobiva, tedaj je očitno bolje, da si izreja murbovo grmovje;

- 3) za rejo svilnih črvičev (židnih gosenic) naj se zmiraj le najviše mladice do 2 ali 3 očés na deblu izre- žejo; kajti le te imajo najboljše perje, ker ga solnce obseja. Iz očés se kmalu potem izcimijo nove brsti, ki se pod vodstvom drugih mladík okoli njih hitro izcimijo in so zimske pozebljine varne, če tudi se do jeseni niso mogle do dobrega oleséniti.

Kdor tako glešta svoje murbe, si more po sviloreji že v malo letih na oralu zemlje najmanj 80 gold. do- hodka napraviti. Al ni to lep dobiček, ako se pomisli, da oral gozda (boršta) pri nas na leto le po 5 gld. donaša?

Po sviloreji moremo si tedaj ne le veliko in lepe svile pridelati, temuč tudi vrednost zemljišč povi- šati in delavcem, ki jih nadloge tarejo, zaslužka nakloniti.

Ne mislite, dragi kmetje, da so to le prazne besede, jalova priporočila! Skušnje domače in drugih dežel po- trjujejo, kar smo rekli.

Poprimite se tedaj murb, ker prvo je, da si jih zasadimo veliko. Murbe so klaja svilnim črvičem. Šaj vse drugo poljedelstvo vam lahko ostane po starem; le zraven tega začnite si murb zasajati, da kadar dorastejo, imate potem nove dohodke. Al to ni nič, da si zasadite le sèm ter tjè kako murbico, — treba jih je na sto in sto, in res najboljše v grmovje, v žive meje zasajenih.

Mlade murbice se kupijo, ali, če hočete murbovo rejo celó z majhnimi stroški pričeti, odločite si zem- ljišče, pa murbovo seme sami sejte, ki se lahko in po ceni dobí (na vrtu kmetijske družbe v Ljubljani se lot tacega semena, ki dá veliko veliko murbic, dobiva za 20 kr.) Skor vsaka zemlja je dobra za nje, le mokra ali težka ilovnata ne; naredijo se gredice podolgoma ali po širjavi po čevelj saksebi, pa se seme vseje plitvo v nje, a ne pregloboko, ker sicer šibka cimica težko skozi zemljo prebóde; ako je suho, naj se jim priliva; v 2. ali 3. letu naj se presadijo na svoje mesto. Seme se seje spomladi, pa tudi v jeseni.

„Novice“ so v prejšnjih letih vès nauk murbo- in sviloreje popisale, pa imamo tudi dobre bukvice za to.

„Novice“ in „Pratika“ se morejo ponašati, da so po Kranjskem in tudi drugih slovenskih deželah že po- magale, da se je na milijone murb zasadilo, — al še premalo, še premalo se zavedajo naši kmetje te koristne reje — zato vnovič povzdignemo glas: Slovenci! po- snemajte Laha!

Koristnost suhe detelje pozimi.

Ko tako imenovano štajarsko deteljo dvakrat po- kosimo, izraste, kakor je znano, še tretja. Ko ta do